

КОВЧ В. В.

к. е. н., доцент кафедри маркетингу і менеджменту
ПВНЗ «Хмельницький економічний університет»

ДЕРЖАВНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ЗАСІБ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ПРАЦЮЮЧОГО НАСЕЛЕННЯ

Розглянуто роль державного менеджменту в умовах нестабільності та динамічних змін, що зумовлені впливом зовнішніх факторів. Досліджено комплекс проблем працюючого населення та їх можливості у задоволенні власних потреб, а також можливості населення, рівень заробітної плати яких після проведення обов'язкових відрахувань та платежів залишається на рівні, близькому до прожиткового мінімуму. Встановлено, яку роль у соціальній підтримці працюючого населення відведено державному менеджменту. Проаналізовано дію стану невизначеності на функціонування державного менеджменту та досліджено шляхи виходу із закоренілої проблеми. Враховано формування нової моделі соціальної поведінки держави, що оснований не на очікуванні суспільством дотримання всіх соціальних гарантій зі сторони держави, а в більшій своїй мірі спрямована на власну відповідальність населення.

Ключові слова: держава, державний бюджет, менеджмент, соціальна модель, соціальний захист, суспільство, життєдіяльність працюючого населення, рівень заробітної плати, прожитковий мінімум.

КОВЧ В. В.

к. э. н., доцент кафедры маркетингу і менеджменту
ЧВУЗ «Хмельницкий экономический университет»

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ МЕНЕДЖМЕНТ КАК СРЕДСТВО СОЦИАЛЬНОЙ ПОДДЕРЖКИ РАБОТАЮЩЕГО НАСЕЛЕНИЯ

Рассмотрена роль государственного менеджмента в условиях нестабильности и динамических изменений, которые обусловлены влиянием внешних факторов. Исследован комплекс проблем работающего населения и их возможности в удовлетворении собственных потребностей. А также возможности населения, уровень заработной платы которых после проведения обязательных отчислений и платежей остается на уровне, близком к прожиточному минимуму. Установлено, какую роль в социальной поддержке работающего населения отведено государственному менеджменту. Проанализировано действие состояния неопределенности на функционирование государственного менеджмента и исследованы пути выхода из закоренелой проблемы. Учтены формирования новой модели социального поведения государства, которая основана не на ожидании обществом соблюдения всех социальных гарантий со стороны государства, а в большей своей степени направлена на собственную ответственность населения.

Ключевые слова: государство, государственный бюджет, менеджмент, социальная модель, социальная защита, общество, жизнедеятельность работающего населения, уровень заработной платы, прожиточный минимум.

KOVCH V. V.

candidate of economical sciences, assistant professor
Private Higher Educational Institution «Kmelnytskyi University of Economics»

STATE MANAGEMENT AS A TOOL OF SOCIAL SUPPORT FOR WORKING POPULATION

The role of public management in an unstable and dynamic changes that are caused by external factors. Investigated the complex problems of the working population and their ability to satisfied their needs. As well as the possibility of population whose wages after mandatory deductions and payments remains at near-subsistence level. Established the role of social support working population given state management. Analyzed the effect of uncertainty on the state of operation of public management and explored ways out of ingrained problems. Included formation of a new state model of social behaviour that is not based on society's expectations of social guarantees compliance with state parties, and to a greater extent focused on his own responsibility population.

Keywords: the state, the state budget, management, social model, social protection, society, life of the working population, wages, cost of living.

Постановка проблеми. Соціальна нестабільність в державі зумовлена низкою зовнішніх факторів, що обумовлює необхідність дослідження державного менеджменту з позиції соціальної підтримки населення, а також усунення самих причин, які перешкоджають людині досягти бажаного соціального рівня у суспільстві.

Мета – встановити необхідність соціальної підтримки працюючого населення в умовах сучасної нестабільності; дослідити можливості та роль державного менеджменту у підтримці працездатного населення, рівень заробітної плати якого після проведення обов'язкових відрахувань та платежів залишається на рівні, близькому до прожиткового мінімуму.

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Дослідження проблем, пов'язаних з державним менеджментом, знайшло своє відображення у працях таких дослідників, як Т. Пітерс, Д. Особорна, Л. Д. Кліланд, Г. Емерсом, Ф. Тейлор, Г. Мінцберг, Отула, Д. Кетлі, Д. Фельдмана, П. Богасона, В. Мартиненко, В. Корженко, В. Бакуменко, А. Дж. Стрікленд, О. С. Віханський, Н. Нижник, А. Файол, Г. Б. Клейнер та ін. Проте динамічні зміни у сучасному економічному середовищі вимагають додаткового дослідження державного управління.

Виклад основного матеріалу. Не можна пропускати повз увагу той факт, що в країні постійно відбуваються зміни. Сучасна динаміка руху економіки мотивує до змін способу життя, підвищується загостреність фінансової та соціальної нерівності. В таких умовах розвиток державного менеджменту може визначатися, як такий, що обумовлений змінами в соціальному та економічному просторі. Такий розвиток державного менеджменту спрямований на досягнення стану економічної та соціальної стабільності та піднесення вагомості України в числі інших європейських держав.

Державний менеджмент, з однієї сторони, являє собою стимул розвитку як економіки країни, так і суспільства в цілому. З іншої сторони, за своєю природою він сам підлягає змінам та вбирає в себе тенденції європейських держав. Результативність такого менеджменту відображається в ефективності його управління. Така відносна характеристика результатів діяльності знаходить своє відображення в різноманітних даних, що наділені як кількісними, так і якісними показниками. На відміну від показників ефективності, котрі передбачають співвідношення ефекту діяльності до показників витрат для його досягнення, результативність відображає рівень суспільного задоволення та сприйняття державного управління.

Одним з вагомих аспектів підвищення результативності державного менеджменту в передових країнах світу є створення системи індикаторів, що здатні відображати рівень досягнення встановленої мети.

Сприйняття сутності державного управління в якості координатора суспільних відносин та процесів створює умови для виділення типології, в основу якої покладена система уявлень про взаємовідносини між структурою, що підлягає оцінці, та зовнішнім середовищем [8]:

- Оцінювання реакції – аналіз реакції системи на вплив зовнішнього середовища у вигляді викликів, вимог, погроз або нереалізованих можливостей. Оцінка реалізації відображає ступінь лояльності державних інститутів інтересам місцевих громад, здатність адекватно сприймати суспільні потреби.

- Оцінювання процесу – аналіз структурних та операційних аспектів внутрішніх системних процесів перетворення вхідних затрат та вихідну віддачу. Оцінка ділових процесів державних інститутів визначає рівень суспільних витрат, пов'язаних із закоренілою практикою надання послуг в суспільному секторі. Така оцінка обумовлена необхідністю практики безперервного покращення реінжинірингу бізнес-процесів та адміністративного реінжинірингу впровадження аутсорсингу і бенчмаркінгу;

- оцінка впливу – аналіз зміни зовнішнього середовища під впливом рішення та дій системи. Така оцінка відображає інтегральні характеристики результативності державних інститутів.

Основними концептуальними положеннями розвитку соціальної підтримки населення повинна бути турбота держави, що включає не тільки індивідуальну допомогу, а й усунення самих причин, що перешкоджають людині досягти бажаного соціального рівня у суспільстві.

На сьогоднішній день в світі існує кілька ефективних моделей соціального захисту населення, зокрема виділяють наступні:

- модель, спрямована на адресну підтримку особи із встановленням індивідуального рівня необхідної допомоги;
- модель, спрямована на надання компенсації за понесені збитки або втрати;
- модель, направлена на зменшення різниці між різними соціальними верствами населення шляхом надання натуральних дотацій та комплексу послуг або в їх грошовому еквіваленті.

Варто зауважити, що в Європі вже довгий час діє Європейська соціальна модель в основу якої покладено ідею соціальної справедливості та підтримка прав і свобод людини. При тому Європейський Союз при своєму високому рівні соціального розвитку офіційно визнає недосконалість своєї системи та необхідність проведення корекційних змін. Для порівняння в нашій державі соціальний захист населення оснований на дотримання формальностей та виконання мінімальних нормативних показників. Виділені кошти з державного бюджету на підтримку соціально-вразливих верств населення перерозподіляються та не використовуються за безпосереднім їх призначенням. Цікавим є той факт, що для нашої держави є характерним зводити соціальну діяльність до підтримання граничної межі соціального захисту, а не до забезпечення підвищення соціального рівня. Можливо саме тому, що основна мета є підтримкою, а не більш агресивною діяльністю уряду до подолання більш вищого рубежу соціального піднесення, населення України залишається на рівні соціального захисту 90-х років. Для Українського суспільства постає важливим питання про запозичення європейських стандартів соціального захисту населення.

В даних умовах відбувається формування нової моделі соціальної поведінки держави, що основана не на очікуванні суспільством дотримання всіх соціальних гарантій із сторони держави, а на власній відповідальності населення. Тоді як держава приймає участь у соціальній підтримці окремих верств населення в чітко окреслених межах.

В сучасних економічних умовах, що наближені до військового стану, постає актуальне питання про спроможність та рівень ефективної діяльності держави, щодо виконання широкого спектру соціальних функцій. Потенціал цілеспрямованих заходів все більш обмежується, а потреби населення в соціальній підтримці та соціальному захисті переходять на новий рівень та неодмінно зростають.

Сьогодні знову на перший план вийшли проблеми співвідношення адміністрування і політики, політичного контролю над державним управлінням, відповідальності і підзвітності держави своїм громадянам, участі останніх у політиці. Криза держави загального добробуту, який, зокрема, і стимулював адміністративні реформи, знов поставив ці проблеми, так і не вирішені державним менеджментом. Відбувається модернізація політичної влади та її інституційного апарату, функціонування політичних мереж стає все більш актуальною і нагальною потребою суспільства [3].

Одним із дієвих шляхів виходу із вже закоренілої проблеми вбачаємо у підвищенні страхових принципів та механізмів соціального захисту. Наскільки якісно будуть реалізовані страхові принципи, настільки і буде піднесений рівень соціального забезпечення населення. Мова йде не тільки про гарантування та забезпечення безбідної старості, якісного та своєчасного медичного обслуговування (що базується на принципі безкоштовності), боротьбі з безробіттям та підтриманні у зв'язку із тимчасовою втратою працездатності.

Реалії сьогодення такі, що варто виділяти ще одну верству населення котра з об'єктивних причин потрапляє до переліку соціально незахищених. Це працездатне населення, рівень заробітної плати якого після проведення обов'язкових відрахувань та платежів залишається на рівні близькому до прожиткового мінімуму. Така категорія людей є нееластичною до змін на ринку та не здатна швидко та своєчасно адаптуватися до нових

умов. До такого соціального прошарку потрапляє дедалі більша частина населення. Обумовлюється це тим фактом, що розрив між розміром номінальної та реальної заробітної плати безперервно збільшується. А отже купівельна спроможність та здатність до самозабезпечення зменшується.

Держава через свій соціальний захист зачіпає низку сфер життєдіяльності працюючого населення, зокрема:

- економічний напрямок – в ході отримання своєчасної матеріальної підтримки в складній життєвій ситуації відбувається піднесення розвитку суспільного виробництва, як окремих галузей виробництва, так і в цілому по країні;

- політичний напрямок – через соціальну допомогу, соціальну підтримку та соціальне забезпечення відбувається цілеспрямований вплив держави на умови та рівень життя не тільки працюючого населення працездатного віку, що здатні приймати рішення та готові до рішучих дій, а й суспільства в цілому; через піднесення рівня життя йде вплив на стабілізацію соціального спокою в Україні;

- демографічний напрямок – через вплив соціального захисту державою корегуються демографічні процеси, мова йде не тільки про стимулювання народжуваності чи його стримуванні, а й про середню тривалість життя.

Як вважають Г. Купряшин і А. Соловійов: «Державний менеджмент привернув увагу до непослідовності й суперечності доктрин, на основі яких будується сучасна адміністративна держава. Після появи цієї концепції модель контролю й підзвітності, основана на принципах ієрархії та поділу внутрішніх і зовнішніх функцій, вже не приймалася беззастережно» [1]. Ці автори також відзначають, що, як підкреслюється в багатьох дослідженнях, позитивні можливості держави визначаються не її силою, а здатністю створювати і підтримувати «мережеві структури», у рамках яких вона спільно з приватними груповими інтересами виробляє й реалізує ефективну, узгоджену і цілеспрямовану систему управління. «Тим самим державний менеджмент означає відхід від традиційного інституційного підходу в бік вивчення процедур управління, що реально діють, із використанням сучасних засобів аналізу управлінських рішень і практики їхньої реалізації через конкретні програми» [1]. Сучасні дослідники державного управління сконцентрувалися на вивченні комунікацій, зв'язків і взаємодій між менеджерами державних, приватних і суспільних організацій, оскільки саме в цій сфері ухвалюються реальні рішення та здійснюються управлінські функції [6, с. 10-11].

Відповідно до вище наведеного матеріалу, а також враховуючи той факт, що держава самостійно визначає категорії осіб, котрі потребують соціального захисту та підтримки, та встановлює рівень надання такої допомоги, вважаємо за недоцільне покладання на неї обов'язків контролю щодо якості та своєчасності соціальної підтримки. На позачерговому посиленні Президента України до Верховної Ради України 27 листопада 2014 року Петро Порошенко зазначив: «Реформатори усіх часів і народів не цуралися долучати до змін іноземців. У нас зараз багатьом відомствам допомагають закордонні консультанти. Та цього замало. Моя ідея полягає в тому, щоб через зміни в законах надати право залучати на державну службу іноземців включно аж до членства в Уряді». Враховуючи прагнення та взяття курсу вступу України до Євросоюзу є доцільним створення відповідного експертного підрозділу із представників Європейського союзу, котрі зможуть об'єктивно оцінювати ефективність соціальної діяльності держави. Це надасть можливість отримувати об'єктивні показники щодо прозорості та належного використання бюджетних коштів.

Висновки. Соціальна та економічна нестабільність в державі зумовлена рядом зовнішніх факторів, котрі відносять в зону ризику не тільки соціально незахищене населення, а й активну, працюючу частину суспільства. В таких складних умовах державне управління мотивує до змін способу життя, що підвищує загострення фінансової та соціальної нерівності. Державний менеджмент, з однієї сторони, виступає певним стимулом розвитку суспільства, а з іншої сторони підлягає змінам та вбирає в себе тенденції європейських держав.

На сьогоднішній день в світі існує кілька ефективних моделей соціального захисту

населення. в Європі вже довгий час діє Європейська соціальна модель, в основу якої покладено ідею соціальної справедливості та підтримка прав і свобод людини. Для нашої держави характерним є зведення соціальної діяльності до підтримання граничної межі соціального захисту, а не до забезпечення підвищення соціального рівня. В даних умовах відбувається формування нової моделі соціальної поведінки держави, що основана не на очікуванні суспільством дотримання всіх соціальних гарантій зі сторони держави, а на власній відповідальності населення.

Список використаних джерел

1. Купряшин Г. Л. Государственное управление : учеб. пособие для студентов вузов / Г. Л. Купряшин, А. И. Соловьев. – М. : Изд-во МГУ им. М. В. Ломоносова, 1996.
 2. Ковч В.В. Вплив держави на формування соціальної відповідальності бізнесу в сучасних умовах економічної нестабільності / В.В. Ковч // Соціальна відповідальність влади, бізнесу, громадян : монографія : у 2 т. Т. 2 / за заг. ред. Г.Г. Півняка / Мін-во освіти і науки України ; Нац. гірн. ун-т. – Д. : НГУ, 2014. – С. 129–135.
 3. Колодій А. Ф. Поняття і концепції демократичного врядування як напряму політичних досліджень / А. Ф. Колодій // Демократичне врядування у контексті глобальних викликів та кризових ситуацій : матеріали наук.-практ. конф., 3 квітня 2009 р., м. Львів ; за наук. ред. В. С. Загорського, А. В. Ліпенцева. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2009.
 4. Новиков М. Ф. О проблемах распределения корпоративной прибыли и наполнения государственного бюджета / М. Ф. Новиков // Вісник Запорізького національного університету. – 2014. – № 1(21).
 5. Смит А. Исследование о природе и причинах богатства народов / Адам Смит. – М. : Наука, 1993.
 6. Солових В. П. Новий публічний менеджмент як одна із моделей організації системи державного управління / В. П. Солових // Державне будівництво. – 2009. – № 2.
 7. Bogason P. Postmodern public administration. Oxford Handbook of Public Management, ed. E. Ferlie, L. E. Lynn, jr., C. Pollitt. Oxford: Oxford University Press, 2005.
 8. Brewer Garry and Peter de Leon. The Foundations of Policy Analysis. The Dorsey Press, 1983.
 9. Bringenberg L. First Management Reform Wave in Great Britain: The Great Problems of Transforming Public Administration with 'New Public Management' Reforms. Germany: Norderstedt, Grin Verlag, 2008.
 10. Dunleavy P., Hood C. From Old Public Administration to New Public Management. Public Money & Management. 1994. № 4.
 11. Feldman D. The limits of law: Can laws regulate public administration. Handbook of Public Administration, ed. B. G. Peters, J. Pierre. L.: Sage, 2003.
-